

A *Un barceloní a Beirut*, l'autor ens guia a través d'un viatge que ens descobrirà als nostres veïns més desconeguts: els habitants del Mediterrani oriental

El degà dels corresponsals Tomás Alcoverro confronta Barcelona i Beirut al seu nou llibre

Alcoverro ens mostra Beirut i els seus personatges tal como són, fugint de visions occidentalitzants i de romanticismes exòtics, gràcies a la seva vinculació de cinc dècades amb la ciutat

Un barceloní a Beirut estarà a la venda a partir del proper 9 de setembre coincidint amb el fet que Beirut és la ciutat convidada de les Festes de la Mercè

Barcelona, 9 de setembre de 2019. – “Beirut em dona vida, Beirut ensenya que allò provisional és el que més dura. Beirut és un torrent d’emocions, un excés de mites i fatalitats. Un lloc que propicia les trobades plaents. Ciutat àrab, mediterrània i, en certs barris, occidentalitzada, és on m’agrada envellir”. Tomás Alcoverro, el corresponsal a l’Orient Mitjà més veterà i guardonat del nostre país i autor de dos recents èxits editorials, *¿Por qué Damasco?* (2017, 4a edició) i *La noria de Beirut* (2018, 2a edició), narra al seu nou llibre, *Un barceloní a Beirut*, en clau autobiogràfica,

una vida a cavall entre Barcelona i la capital del Líban, dues ciutats mediterrànies molt allunyades, però a l'hora molt properes.

Editat per **Dièresis** i l'**Ajuntament de Barcelona**, el llibre –la seva primera obra en català– plasma les connexions entre Beirut i Barcelona, confrontant-les com a representants de dos pols del Mediterrani: l'occidental i l'oriental.

Al llarg del llibre, Alcoverro destaca l'essència mediterrània que uneix als dos llocs fonamentals en la seva vida: Beirut, la seva ciutat d'adopció, i Barcelona, la seva ciutat d'origen. El fil conductor del llibre són les dues urbs que, més enllà de la seva distància física, mostren trets compartits. No en va, la connexió entre elles la podríem remuntar a les relacions entre fenicis i la Península Ibèrica, i pot seguir-se històricament des de l'època medieval, quan la Corona d'Aragó va estendre la seva influència per tot el Mediterrani. En resum, el llibre desprèn pura essència del Mare Nostrum, una gran evocació de la cultura i la civilització mediterrànies.

Durant les cinc dècades que Alcoverro ha viscut a Beirut, ha vist “passar combatents palestins i libanesos, soldats siris evacuats el 2005, patrulles de l'exèrcit regular, desplegades amb els seus obsolets carros de combat a la primavera de 2008, quan Hizbulah i els seus aliats van prendre el control dels carrers veïns...”. La ciutat, que va patir, entre 1975 i 1990, quinze anys ininterromputs de guerra civil, i una invasió israeliana el 2006, porta en l'actualitat més d'una dècada de pau, tot i que esquitxada els darrers anys pel fonamentalisme islàmic, que està acabant amb la llibertat de costums que havia caracteritzat la “Suïssa d'Orient” que va ser el Líban. El relat d'Alcoverro ens narra la nova evolució d'aquesta ciutat que persistentment reneix de les seves pròpies cendres.

D'aquesta manera, l'autor recorda la cruesa de la guerra i els diferents conflictes en els quals el Líban ha estat involucrat, viscuts en primera persona. “Dormia profundament quan dues terribles explosions van fer-me saltar del llit i, de quatre grapes, vaig anar a amagar-me al vestíbul, lluny dels balcons. L'estrèpit va ser tan fort que vaig pensar que la dinamita havia esclatat a la planta baixa o en algun dels primers pisos del meu edifici. Conscient que al meu barri, Rauche, vivien molts estrangers –

diplomàtics, representants d'empresa, pilots d'avió– i que no hi predominava cap color polític, i convençut que sempre, com fins ara, restaria relativament al marge dels combats i les batusses, l'ensurt va ser encara més gros. Al fragor breu però estremidor de les explosions va seguir un silenci de segons, trencat sobtadament per les crepitacions de la fuselleria, intenses i prolongades. Se sentien els trets tan a prop que no era difícil imaginar que els homes s'estaven disparant a la porteria de casa meva.”

L'essència mediterrània condensada en el llibre

L'autor ens explica que “Edgar Morin es preguntava si era il·lusori mirar de trobar avui algun tret comú, fora dels geològics o climàtics, a les tres riberes mediterrànies, l'africana, l'asiàtica i l'europea, i conclouïa que, per sobre d'aquesta realitat, hi havia una altra realitat poètica i mitològica, perquè mite i poesia formen part de l'imaginari mediterrani. Thierry Fabre ha escrit que, més que parlar d'arrels comunes, caldria fixar-se en les fonts dels seus coneixements: Atenes, Còrdova, Al-Andalus, Roma, Jerusalem... El Mediterrani és conjunció de totes aquestes herències gregues, llatines, àrabs, jueves, l'Odissea, les Mil i una nits..., un món de llengües i influències diverses on preval l'element solar, en un ambient que oscil·la entre la contenció i la desmesura.”

D'aquesta manera, l'autor ens apropa a l'altra ribera del món mediterrani i intenta mostrar-la sense visions occidentalitzants ni romanticismes exòtics. El degà dels corresponsals es converteix en el millor guia de viatge per conèixer –i tractar d'entendre– als nostres veïns més desconeguts: els habitants del Mediterrani oriental.

El llibre està estructurat en deu capítols, que fan de fils conductors dels diferents relats que conté cada un; des de les veus de múltiples escriptors i periodistes que han narrat Beirut –de Josep Carner a Joan Margarit o Maruja Torres–, fins als relats de diferents personatges de la ciutat, barrejats amb experiències pròpies i l'anàlisi de la realitat social.

“Inútil notari de la seva agonia, continuo a Beirut, escric cròniques que no arribaran, segueixo aferrat a casa meua de Hamra –els veïns, desesperançats, han evacuat l’edifici, com tants altres a la ciutat–, intento reduir a cendres la por de cada nit, lliurat al meu destí, suportant la meua sort, fins que la llum del dia finalment arribi.”

El llibre es presentarà el proper 12 de setembre, en el marc de la Setmana del Llibre en Català (Avda. de la Catedral) i el 19 de setembre a la Casa del Llibre de Passeig de Gràcia 62.

L’autor: Tomás Alcoverro

Tomás Alcoverro és el corresponçal a l’Orient Mitjà més veterà i guardonat. Ha signat més de vuit mil cròniques narrant la dramàtica actualitat d’aquest vesper del món per al diari La Vanguardia de Barcelona.

Resideix a Beirut, la capital libanesa, on ha estat testimoni excepcional de les crisis i els canvis de la regió.

Després de cobrir la Guerra de Síria i entrevistar líders tan controvertits com Bachar el-Assad, Alcoverro s’aboca ara a analitzar l’altra cara de la moneda: el Líban, el seu país d’adopció, que porta ja més d’una dècada en pau després d’haver-se dessagnat en una guerra civil de quinze anys.

Alcoverro ha estat condecorat amb la Creu de Sant Jordi i l’Encomienda de Isabel la Católica. També ha obtingut els premis de periodisme Godó, Ortega y Gasset, Vázquez Montalbán i Cirilo Rodríguez.

Els seus llibres més recents han estat *¿Por qué Damasco?* y *La noria de Beirut*, ambdós publicats per **Diëresis**.

Extractes de l'obra

“Estic enamorat del meu pis, alegre i harmeniós, refugi de batalles i de pors, amb tres balcons que pengen –no exagero– sobre la Història, i des dels quals he pogut escriure moltes de les meves cròniques amb allò que directament veia i sentia quan hi era.”

“Vaig tornar al dormitori, vaig arrecerar-me sota el llit amb tot de llençols i coixins a fi de passar així la nit; després vaig pensar que seria millor descansar al matalàs i que tant era ser a dalt com a baix. Però quan el tiroteig va intensificar-se a la part posterior de l'edifici, on hi ha la meva habitació, vaig tenir por que en qualsevol moment els projectils entressin pel balcó, de manera que vaig tornar a reptar fins al vestíbul. M'hi sentia més protegit.”

“Sempre he admirat, després de tantes guerres, la vitalitat indestructible dels libanesos. Roderick Sursock, fill de Lady Cochrane, a qui un cop vaig batejar la duquessa de Guermantes beirutina, comenta: «Déu vulgui que, passi el que passi, tot això pugui sobreviure».”

“Viviane Edde no sap calcular exactament quantes persones formarien part d'aquests «cinc mil privilegiats» que mantenen la bombolla beirutina. Són, sobretot, musulmans, i malgasten grans quantitats de diners, fins a un milió de dòlars, en banquets nupcials de mil o dos mil convidats. La burgesia cristiana, grecocatòlica o grecoortodoxa, és més discreta. Fa dècades, molt abans de la guerra actual, que la classe benestant de Damasc i d'Alep és propietària, a Beirut, d'immobles i dipòsits bancaris molt valuosos, alimentats amb diners que va evadir dels controls financers sirians.”

“Vaig ser l’últim espanyol que, la primavera de 1986, en vista de les insistents amenaces, va abandonar Hamra, per refugiar-me a la residència de l’ambaixador Pedro de Arístegui, a l’altra banda de la ciutat. Però van passar poques setmanes fins que vaig tornar a la casa on havia viscut la pau de Beirut i també la seva guerra.”

“El Cafè dels Miralls va ser el pare de Gemmayze abans que aquest carrer del barri cristià –a tocar de la plaça dels Màrtirs, on abans de la guerra tothom s’hi aplegava– adquirís l’aspecte actual, de llarg aparador de la vida nocturna de la capital, amb tot de restaurants, cafeteries, pubs i sofisticades botigues de moda. És degut a la febre constructora, al salvatge capitalisme libanès, que l’han extirpat de Beirut.”

“En una de les seves conferències més recordades [De Gaulle], va instar la joventut libanesa a construir un estat: «Aquest és l’únic lloc del món on l’islam i el cristianisme han arribat a conviure gràcies a les seves institucions polítiques. Per al futur de les relacions entre les civilitzacions del Mediterrani és un precedent exemplar.»

“Potser el més sorprenent del Líban és que, en un espai geogràfic de només deu mil quilòmetres quadrats, s’hagin acumulat, des de l’antiguitat, tantes històries i mites que han commogut el món.”

“Carros de combat israelians van ocupar, l’estiu de 1982, el castell i les vinyes de Kefraya. Ni les guerres, ni els interminables combats, ni l’exacerbació de determinades tradicions islàmiques han fet minvar la producció vinícola, tot i que al Líban hi ha poblacions i establiments públics on està prohibit el consum de begudes alcohòliques, sobretot en les regions xiïtes del sud. La meitat de la producció de vi es destina a l’exportació a França, els Estats Units, Canadà.”

“Com que no hi ha albergs ni pensions per pernoctar continuem el viatge fins a Baalbek, on ens allotgem a l’hotel Palmira. Ha estat el nostre regal de la jornada. Maruja Torres, cada cop més enamorada del Líban, mira de trobar la lluna sobre les ruïnes glorioses d’Heliòpolis, la ciutat del sol. Jo obro, de bat a bat, les finestres de la meva habitació, a davant mateix de les sis columnes del temple de Júpiter, mig ocult per un alt xiprer.”

“No hi ha cap país àrab en què el Nadal sigui més popular, i no només a les ciutats i pobles cristians: a Hamra, el meu barri, de població majoritàriament musulmana sunnita però amb esglésies de diferents ritus (grecoortodox, melquita i llatí), aquestes festes alegren els carrers.”

“Aquest petit camp de la perifèria de Zahle, en l’ampla i fèrtil plana de la Beqaa, anomenada antigament «graner de Roma», acull gent procedent d’Aleppo, d’Idlib. Alguns van haver de pagar cinc-cents dòlars pel viatge en autobús i després tres-cents més per travessar la frontera del Líban; a cada control militar de carretera havien de subornar els milicians i soldats sirians. Amb la imposició del visat obligatori ha crescut el nombre dels qui entren al Líban il·legalment, que sovint són detinguts per patrulles de l’exèrcit intentant travessar aquesta abrupta i porosa frontera.”

“Sabah, com sempre li han dit els seus nombrosíssims seguidors, va tornar al Líban «amb un bonic somriure als llavis», com em deia un admirador beirutí, i va viure l’esclat de la modernitat al país, durant els anys seixanta, amb la inauguració del Casino du Liban, l’inici dels festivals internacionals de Baalbek, la Belle Époque de Beirut, aleshores la ciutat alegre i confiada del Mediterrani oriental. El Líban li havia pres al Caire el protagonisme artístic i musical.”

“Dominant la preciosa badia de Junie i les seves llums titil·lants, el Casino du Liban, amb el vestíbul sumptuós i les solemnes escalinates que el caracteritzen, havia estat el brillant símbol de la vida frívola del Beirut d’abans de les guerres. Des del 1950 i

durant dues dècades, aquest casino (el més gran de l'Orient Mitjà) va tenir la reputació de ser el millor casino internacional de joc després del de Montecarlo.”

“Les pròximes eleccions parlamentàries tindran lloc mentre el país mira de gestionar la desestabilitzadora presència de gairebé un milió i mig de refugiats sirians –majoritàriament sunnites– i les forces vives de la comunitat sunnita libanesa donen suport als grups opositors sirians, alhora que el Hizbulah i el partit Amal, les poderoses milícies xiïtes, ajuden i justifiquen el poder del rais Bashar el-Assad (xiïta alauita). El Líban és un estat confessional que fa esforços perquè no es trenqui el fràgil equilibri entre sunnites i xiïtes. És indubtable que la problemàtica qüestió dels refugiats ha d'influir en el resultat electoral.”

“La més lleu sotragada, com la que ha tingut lloc recentment amb la falsa dimissió del primer ministre Saad Hariri, fa que tots els fantasmes reapareguin: bombardejos, segrests, franc tiradors, pobles arrasats, exilis forçosos. I això malgrat que el Líban, immortal au fènix, ja compta amb una generació nascuda després de la guerra.”

“Quan vaig establir-me a Beirut a la tardor de 1979, hi havia dues zones urbanes definides: la cristiana i la predominantment musulmana sunnita. Als xiïtes pràcticament no se'ls tenia en

compte. Però la revolució islàmica de l'Iran de 1979, encapçalada per l'imam Khomeini, va donar un poderós impuls al seu destí econòmic i polític: va catapultar els xiïtes a l'avantguarda de la història contemporània de l'Orient Mitjà, on representen una minoria entre els musulmans.”

“El Hizbulah és la primera força política i militar del Líban. Manté els seus guerrillers en plena forma –ja des d'abans de la seva compromesa intervenció a Síria al costat del president Assad– perquè ha jurat resistència contra l'Estat d'Israel.”

“L’any 1970, la meva primera crònica com a corresponsal informava sobre l’elecció de l’avi d’Aoun a la mateixa seu del Parlament, a la plaça de l’Estrella de Beirut. Existeix al Líban una casta política capaç de sobreviure a les guerres, les revolucions i les noves generacions. Malgrat tot, hi ha una «excepció libanesa» que permet aquest miracle enmig del foc inextingible dels països veïns.”

“Les guerres van destruir aquesta xarxa ferroviària: primer la del 1948, amb la derrota dels àrabs a mans d’Israel, que la van convertir en fantasmagòrica; després, la guerra civil libanesa (1975-1990). A les estacions de Rayak i de Trípoli, entre males herbes i sobre vies mortes, hi ha rovellades locomotores a vapor, russes, americanes, poloneses, franceses, alemanyes; vagons desballestats a l’interior dels quals creixen sovint arbres i matolls; esquifits dipòsits d’aigua com els dels jocs de trens de la nostra infància. De les quaranta-set estacions no se n’ha salvat cap. Totes abandonades, totes en ruïnes.”

“En aquest Llevant de fragilitat patètica però inesgotable vitalitat popular, informar durant més de noranta anys és una autèntica proesa. Ni la guerra va poder aturar la publicació de *L’Orient-Le Jour*. Recordo que, tot i els interminables bombardejos d’aquells dies, els repartidors el feien arribar als seus subscriptors i el deixaven a la porteria de casa meva.”

“Des de sempre, però especialment des del segle XIX, la història d’aquest poble abocat sobre el Mediterrani oriental ha estat profundament marcada pels poders estrangers, sovint reclamats pels mateixos libanesos. No hi ha a Nahr Kalb esteles que recordin el desembarcament dels marines nord-americans l’any 1958, ni les invasions israelianes de 1978 i 1982.”

“Beirut és l’última ciutat llevantina perquè la peculiaritat dels seus diversos estils de vida, de la seva tolerància i creativitat no emana de les colònies estrangeres, sinó de

les comunitats cristianes locals i del contacte d'aquestes amb les musulmanes, en una experiència quotidiana molt singular.”

“Sempre he cregut que cal tenir bona salut per viure a l'estranger. Sempre he dit que moriria d'emocions. Però Beirut –i ara ho he pogut corroborar a la meua pròpia pell– és la meua ciutat, no pot ser un lloc estrany per a mi perquè té la virtut de ser propícia a les trobades agradables, a l'amistat i, no m'avergonyeix repetir-ho, a la tendresa. «¿Hauries tingut tants amics prop teu», em va preguntar Maite, «si t'haguessis posat malalt a Barcelona?». Però també de la meua ciutat natal van arribar veus afectuoses i estimulants des del primer moment.”

Per a més informació i entrevistes amb l'autor:

Ignasi Almirall

Tel.: 630 18 78 44

Email: ialmirall@newsw.es